

До спеціалізованої вченої ради Д.12.105.03
у Донбаській державній машинобудівній академії

ВІДГУК

офіційного опонента

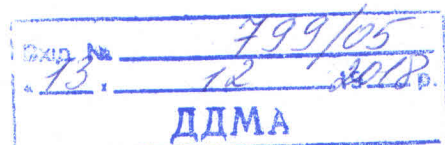
**кандидата економічних наук, доцента Катранжи Леоніда Леонідовича
на дисертаційну роботу Качура Олега Олександровича
«ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА
ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ», подану на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.08 – гроші,
фінанси і кредит**

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

Проблеми безпеки суб'єктів підприємництва завжди мали підвищену увагу, особливо в умовах кризових явищ в економіці. Існуючі загрози, як зовнішнього так і внутрішнього середовища, можуть впливати на рівень ефективності роботи суб'єктів підприємництва та на його конкурентоспроможність. Саме тому, фінансова безпека суб'єктів підприємництва має важливе значення, щодо забезпечення рентабельного та фінансово стійкого функціонування підприємства.

На сьогоднішній день фінансова безпека суб'єктів підприємництва виноробної галузі знаходиться під загрозою, про свідчать статистичні дані з галузевих фінансових показників, тому дане питання потребує подальшого розгляду, перш за все, в частині вдосконалення комплексної системи фінансової безпеки підприємств галузі та відпрацювання механізму забезпечення функціонування даної системи. Велику увагу варто приділяти розробкам щодо формування підсистеми моніторингу рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі. Саме цим аспектам і приділено увагу у роботі Качура О.О.

Дисертація Качура О.О. виконувалася відповідно до плану науково-дослідних робіт Донбаської державної машинобудівної академії Міністерства

освіти і науки України за темою «Механізм фінансово-економічного управління розвитком на макро- та мікрорівні» (номер державної реєстрації 0114U003938, 2016-2018 рр.), в межах якої удосконалені методичні положення ідентифікації рівня фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі та наукові засади формування системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі України.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Сформоване автором визначення мети дисертації, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних та науково-практичних засад забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі України, а також послідовне вирішення означених здобувачем наукових, методичних та прикладних завдань свідчать про належний ступінь обґрунтованості результатів дослідження.

Достовірність отриманих наукових результатів підтверджена використанням у роботі широкого переліку сучасних методів дослідження, а саме: абстрактно-логічного методу, морфологічного аналізу, дедуктивного методу, системного підходу, статистичного аналізу, карт Шухарта, методу бальної оцінки, методології ланцюгів Маркова.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти з питань регулювання виноробної галузі, фінансової безпеки, дані Державної служби статистики України, звітність підприємств, монографії та періодична література, результати власних досліджень автора.

Достовірність та обґрунтованість основних положень дисертаційної роботи підтверджується також їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціями у наукових фахових виданнях, використанням у практичній діяльності компетентних органів та підприємств виноробної галузі: ПрАТ «Артемівськ Вайнері», ДП «Харківський завод шампанських вин» та Українською корпорацією по виноградарству та виноробній промисловості «Укрвинпром».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних засад забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі України й удосконаленні методичних підходів до її оцінки.

В роботі обґрунтовано категоріальний апарат фінансової безпеки за рівнями соціально-економічної системи, у якому виокремлено галузеву фінансову безпеку та наведені її ознаки, які, за думкою здобувача, слугують підґрунтям укріплення макроекономічних показників (с. 24–38).

Здобувачем розвинуто систематизацію загроз фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва виноробної галузі, зокрема, підкреслено ризики, які виникають у зв'язку із змінами клімату та недосконалим застосуванням стратегій, що базуються на фінансових інструментах, таких як страхування та хеджування, включають інструменти інвестиційної політики та державне субсидіювання (с. 39–55).

Удосконалено концептуальні положення забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі, які ґрунтуються на контурах теорій економічного розвитку, теорій управління та теорій фінансів (с. 56–70).

Позитивно можна оцінити проведений аналіз основних показників розвитку суб'єктів підприємництва виноробної галузі України та запропоновану побудову системи критеріїв оцінки стану фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної на основі порівняння показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності галузі із середньогалузевими та нормативними показниками (с. 74–110). Запропонований на основі системи критеріїв методичний підхід до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі дозволяє виявити як проблеми та «вузькі місця» в управлінні складовими фінансової безпеки, так і довести галузеві та макроекономічні передумови зниження індикаторів фінансової безпеки галузевих підприємств в окремі часові періоди (с. 111–129).

В роботі удосконалено наукового підходу до формування системи фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі України через

визначення мети, завдань та функцій забезпечення фінансової безпеки, методів та інструментів її реалізації, що дозволить подолати флуктуації у фінансовому стані суб'єктів підприємництва виноробної галузі (с. 132–149).

Здобувачем розвинуто систему методів та інструментів державної політики сприяння фінансовій безпеці суб'єктів підприємництва виноробної галузі, яку пропонувано базувати на застосовуванні прямого та опосередкованого інструментарію, комплексний підхід до якого сприятиме укріпленню фінансового стану підприємств галузі і позитивно вплине на економічне зростання країни (с. 150–166).

Отримані результати дозволили автору обґрунтувати необхідність формування антикризового фінансового потенціалу підприємства з огляду на ймовірність прояву передкризового стану фінансової безпеки за базовим та песимістичним сценарієм у середньостроковій перспективі (с. 167–182).

3. Теоретична і практична значущість результатів дослідження

Теоретична цінність результатів дисертації полягає в обґрунтуванні теоретичних положень, які є певним доробком фінансової науки в аспекті забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони можуть бути використані суб'єктами підприємництва виноробної галузі у процесі вдосконалення фінансового управління на мікрорівні та компетентними галузевими органами для провадження регуляторної діяльності для укріплення фінансової безпеки галузі у сучасних умовах.

Окремі положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертаційній роботі, використано в практичній діяльності ПрАТ «Артемівськ Вайнері», ДП «Харківський завод шампанських вин» та Української корпорації по виноградарству та виноробній промисловості «Укрвинпром». У навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії МОН України окремі результати дисертації використовуються при викладанні курсів «Фінанси підприємств», «Управління фінансовими ризиками».

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні ідеї, положення і результати дисертаційної роботи відображено у дев'яти наукових публікаціях, з яких: шість – статті у наукових фахових виданнях України обсягом 2,84 ум.-друк. арк. (в т.ч. чотири – у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз); три – публікації апробаційного характеру обсягом 0,47 ум.-друк. арк. Загальний обсяг публікацій становить 3,31 ум.-друк. арк.; особисто автору належать 2,88 ум.-друк. арк.

В опублікованих працях здобувача в повній мірі відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукову новизну, тому апробація результатів дисертаційної роботи є достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дослідження викладено науковим стилем, чітко та логічно. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій здобувача у дисертаційній роботі. За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає встановленим вимогам.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Відзначаючи в цілому високий рівень проведеного дослідження, слід звернути увагу на окремі зауваження та дискусійні моменти дисертаційної роботи, а саме:

1. На с. 28 дисертації автор справедливо підкреслює що «Галузеві фінанси майже не досліджуються у вітчизняній науці», пояснюючи це традиційним розумінням фінансів як фондів. Однак надалі, на с. 29, наводиться визначення фінансів суб'єктів підприємництва окремої галузі, яке знову ж таки визначається через поняття «фонди», і не розкриває змісту категорії «галузеві фінанси».
2. Хоча підхід дисертанта, який ґрунтується на діагностиці показників фінансового стану як індикаторів фінансової небезпеки є цілком логічним, однак досить дискусійним видається підхід, в рамках якого

оцінка фінансової безпеки зводиться лише до оцінки фінансового стану.

3. Робота значно виграла б в аспекті повноти і глибини дослідження та комплексності його результатів в разі, якщо б більшу увагу було приділено розподілу фондів грошових коштів у галузевому та міжгалузевому масштабі. Зокрема це стосується оцінки впливу на обсяги доходів виноробних підприємств збоку акцизного оподаткування, імпорتنих мит на вино та виноматеріали, вивчення наслідків заміни збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства підвищенням акцизного податку тощо.
4. Через специфіку виноробства як виду економічної діяльності воно підпадає під спрощення режиму захисту конкуренцію в глобальному економічному середовищі. Слід було б дослідити зарубіжний досвід прямої державної фінансової підтримки розвитку даної і споріднених галузей та намітити шляхи його використання для забезпечення фінансової безпеки виноробства в Україні.
5. Заслужує на увагу підхід автора до прогнозування рівня фінансової безпеки підприємства, викладений у розділі 3.3, однак залишилося недостатньо прозорим обґрунтування ймовірності настання кожного з проаналізованих сценаріїв (песимістичного, базового та оптимістичного) з урахуванням визначених у дисертації загроз фінансовому становищу підприємств виноробної галузі України.

7. Загальний висновок

Дисертаційну роботу Качура Олега Олександровича на тему «Фінансова безпека суб'єктів підприємництва виноробної галузі України» можна вважати завершеним науковим дослідженням, результати якого дозволяють вирішити актуальне наукове завдання поглиблення теоретичних засад, удосконалення методичних підходів та розробки науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва виноробної галузі України.

Дисертація Качура О.О. за змістом та якістю теоретичних та науково-методичних розробок відповідає рівню дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, поставлену мету досягнуто, завдання виконано. Тема дисертації відповідає паспорту наукової спеціальності спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Таким чином, дисертаційна робота на тему «Фінансова безпека суб'єктів підприємництва виноробної галузі України» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 зі змінами та доповненнями, а її автор – Качур Олег Олександрович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, фінансів та економічної безпеки
ДВНЗ «Донецький національний
технічний університет»
МОН України (м. Покровськ)

Л. Л. Катранжи

Підпис	<i>Катранжи Л.Л.</i>
засвідчую	
Вчений секретар	<i>Докмту</i>
• 11 •	<i>12</i> 20 <i>18</i> р.

Костюкова